

În 2020 documentându-mă despre Monumentul eroilor din Comuna Crevedia, printre multe alte aspecte am găsit în Revista din iunie-iulie 1924 un articol comemorativă Monumentul eroilor din comuna Cultul eroilor noștri Spre adevărata artă Crevedia, județul Vlașca. Denumirea comunei Crevedia vine de la valea cu același nume care se varsă în râul Drâmbovic, menționează Dicționarul geografic al județului Vlașca, de P. S. Antonescu Remuși, editat de Societatea geografică română la 1890. Crevedia Mare sau Crevedia Șuțu a fost compusă la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX, din satele Crevedia Șuțu, după numele proprietarului Moșiei, Crevedia Sf. Gheorghe sau Crevedia mică, moșie care a aparținut înainte de secularizare mănăstirii Sf. Gheorghe, Crevedia Stavropoleus după numele moșiei care a aparținut mănăstirii cu același nume și satul Secaru. Satele menționate se află pe ambele coaste ale râului Neajlov, unde se varsă și afluentul Crevedia.

Dezvelirea Monumentului a avut loc la 15 iunie 1924, prin contribuția locuitorilor comunei, printre care se afla și familia viitorului poet și ziarist Nicolae Crevedia. La solemnităte asista o mare mulțime formată din populațiunea regiunii, cărturari și conducătorii satelor, școalele primare, școala de meserii din Clejani cu fanfara tinerilor școlari. Printre participanți s-a aflat și elevul Nicolae Cârstea din clasa a VI-a liceală, viitorul poet și scriitor Nicolae Crevedia. Cu această ocazie a recitat o frumoasă poezie originală, pe care a închinat-o eroilor din satul natal din care prezentăm o singură strofă.

Schimbarăți plug pe pușcă în sfânta zi de vară,
Lăsarăți mamă, casă, nevastă și copii
Și n strigăt de urale cu flori la pălării
Cu toții alergarăți la patriei fanfară.

Fiu al satului - poet al Câmpiei Dunărene - Nicolae Crevedia s-a născut la 28 noiembrie 1902 în comuna Crevedia Mare, Vlașca. Prin scrierile sale din publicațiile la care a colaborat, prin epigramele publicate, eseurile din diferite publicații, romanele de un umor deosebit, cu personaje din lumea satului, sau reale, poeziile care prezintă lumea în care a trăit, romanele cu personaje reale sau de ficțiune Nicolae Crevedia este nu numai romancier, poet, eseist, dramaturg, dar și un reputat epigramist și ziarist. Sunt necesare prezentarea a câtorva aspecte privind viața și opera marelui cărturar vlăscean.

Școala gimnazială a absolvit-o în comuna Crevedia Mare, fiind unul dintre elevii foarte buni, alături de consăteanul Lupu Adam, care a ajuns apoi Rector al Academiei de Studii Comerciale din București; în 1919, este înscris cu dispensă de vârstă la clasele speciale organizate la Sf. Sava pentru elevii meritoși care nu au urmat cursurile liceale din cauza războiului. Cu profesori excelenți se va dedica studiilor limbii române și a limbilor străine: germană, franceză, latină. Primul contact cu limba bulgară se datorează consăteanului Stan Trucă, care-i devenise cumnat, din 1915.

Acesta a făcut parte din corpul administrativ al Ministerului de Externe și a fost administratorul Legăției Române de la Sofia, unde locuia cu sora lui N. I. Cârstea, Ioana. Stan Truică vorbitor de limba bulgară, a fost un mare admirator al poezilor bulgari. Aceasta i-a dat lui N. Crevedia, o gramatică a limbii bulgare, de la care a pornit totul... După călătorii în Bulgaria, la Sofia și întâlniri cu scriitori din generația lui, face prima traducere din Nicolai Liliev, în 1927 în Revista Fundațiilor Regale. La Facultatea de Litere din București, studentul N. Crevedia este apreciat de slavistul Ion Bogdan care îl pregătește pentru studiul limbii slave vechi, bază a cunoașterii limbilor bulgară și sârbo-croată. Pseudonimul literar Nicolae (I) Crevedia i-a fost sugerat de Eugen Lovinescu, când a început să frecventeze cenaclul, organizat de acesta, legalizat în 1939. În septembrie 1939 când Germania a invadat Polonia, N. Crevedia demisionează de la ziarul la care colaborase și este recrutat, la garnizoana din Giurgiu.

În 1935 a publicat un studiu despre literatura bulgară, în prestigioasa revistă a Fundațiilor Regale. În 1940 este numit de profesorul Giurescu, la Sofia, ca atașat de presă, unde a promovat cunoașterea literaturii române, prin traduceri din scriitorii legați de mișcarea de stânga și de Partidul Comunist Bulgar, ca marea majoritate a intelectualității bulgare a vremii. Semnează versuri, în 1926, în „Viața literară”, publicată bilunar la București începând cu 20 februarie 1926 de scriitorul Valeriu Ionescu (cu pseudonimul literar I. Valerian, n. 1 august 1895, Ivești - d. 21 noiembrie 1980, București) unde Nicolae Crevedia îi dedică poezia Iarnă compilată. Aceeași revistă în pagina a IV-a publică epigrame de Nicolae Crevedia.

Iarnă compilată - Lui I. Valerian

Ninge, ninge,

Ninge 'ntruna de aseară...

Cade 'ncet zăpada peste sat și peste luncă

Parcă cineva din ceruri o aruncă,

Ninge 'ntruna de aseară

Pe cerdac și peste scară

Ninge, ninge (...)

Ninge ca în chipurile din abecedare

Ninge ca în iarna claselor primare.

Ninge pudră albă peste gărla goală

Ninge pe câmpia albă-coală
Ninge pe copiii care merg la școală
Ninge, ninge
Fără să mai înceteze
Ninge ca-n romanele burgheze
Ninge ca în filme suedeze
Ninge, ninge,
Fără să mai înceteze.
Acum, Ninge potolit,
Inedit -
Căci prin fulgi să s-aștearnă
Parcă mai frumos ca-n orice altă iarnă,
Ninge vată, ninge fulgi, ninge ca-n
Bucata iarnă de Valerian
În sobă jarul de cărbuni se stinge ...
Și, în acest amurg,
Un gând îmi răscolește toată seva
Și două lacrimi reci le simt cum curg .
Căci ninge, ninge, ca pe Neva
Din vechiul și imperialul Petersburg.

Activitatea poetului este legată îndeosebi de revista „Gândirea”, unde în 1932-1933 publică poezii care vor fi cuprinse în volumul de debut *Bulgări și stele*, din 1933. Funcționează ca profesor suplinitor, atașat de presă (între 1940 și 1946), apoi funcționar la Institutul de Inframicrobiologie (1955-1956), la Institutul de Lingvistică (1957), redactor la „Glasul patriei” (1957- 1972). Unii comentatori apropie poezia lui Nicolae Crevedia de poezia contemporanului său ardelean Aron Cotruș, alții de poezia lui Tudor Arghezi sau Esenin. Colaborează la *Azi*, *Gândirea*, *Rampa*, *Calendarul*, *Vremea*, *Adevărul literar și artistic*, *Viața literară*, *Bilete de papagal*.

Volumul *Bulgări și Stele*, publicat la Editura Cartea Românească pune în evidență un stil tradiționalist pentru care în 1934 a obținut premiul Societății Scriitorilor Români. *Bulgări și stele* cuprinde poezii cu umor fin dominate de un comic specific țaranului român pe care îl cunoscuse în anii tinereții în comuna natală, Crevedia. În 1938, este decorat cu Meritul Cultural și Coroana României. Legăturile lui Nicolae Crevedia cu confracții săi contemporani, bulgari, a determinat redacția revistei *Serdica*, în 1941, un număr dedicat literaturii române, unde sunt publicate balada *Miorița* în traducerea poetului bulgar Hristo Radevski și versiunea în limba bulgară a poemului *Luceafărul* de Mihai Eminescu în traducerea Elisabetei Bagriana.

Nicolae Crevedia a fost comentat la vremea apariției primului volum, *Bulgări și stele* dar și în prezent, ca un poet tradiționalist cu simțul umorului, cu personaje din lumea satului. Poetul este mai idilic decât tradiționalismul standard, datorită limbajului bolovănos consideră alți critici ai poetului. *Stelele* din titlul volumului semnifică liniștea iar bulgării climatul României din anii în care scria poetul, 1932-1933. Dumnezeu este prezentat metafizic, înainte de creația poetului Geo Dumitrescu.

Proza: *Bacalaureatul* lui Puiu, București, 1933, *Dragoste cu termen redus*, București, 1934, *Buruieni de dragoste*, București, 1936, *Maria*, București, 1938, *Dă- mi înapoi grădinile*, București, 1939, au un stil propriu, apropiat de Minulescu. *Bacalaureatul* lui Puiu în ceea ce privește conținutul, personajele, expresiile și umorul îl apropie după un comentator din revista *Urzica* de Ion Luca Caragiale. În 2022, Ioana Nichita și Diana Cristev, urmașii poetului, împreună cu Biblioteca Județeană I. A. Bassarabescu, sprijinul doamnei Lili Ganceva, Director al euroregiunii Danubius și al doamnelor Angela Olărescu și Tatiana Andreiciuc care au pus la dispoziție majoritatea textelor în limba bulgară, din fondul bibliotecii Hristo Botev din Chișinău au publicat volumul manuscris al

poetului: Dunăre lin...argintie la Editura Semne.

Volumul începe cu traduceri din poetul revoluționar Hristo Botev, care în 1867 emigrează în România unde funcționează ca învățător la Alexandria și Ismail. În 1873, la București organizează cu C. Racovschi, Vasil Levscki, Comitetul Central Revoluționar Bulgar, pentru eliberarea poporului Bulgar de sub dominația otomană. Moare pe câmpul de luptă la 1 iunie 1876. În volum sunt selectate poemele: La despărțire, Iubirii mele dintâi, Hagi Dimiter, Norul Negru, Tavernă. Poezia Norul Negru „este o convorbire între nepot și bunic, dintr-un sat”, de fapt o prezentare a trecutului de luptă al poporului bulgar împotriva asuprii străine. Urmează traduceri din Ivan Vazov, cu lirică influențată de poezia lui Hristo Botev.

Sunt selectate: Ce lumină nu se stinge, Radețki, Cimitirul proaspăt de la Slivnița, Musala, Căminul Părintesc. Volumul se încheie cu Yana Yazova, unde două titluri de îndeamnă la lectură: Vânturile și Țiganca. Ion Rotaru în “O istorie a literaturii române de la origini până în prezent”, București, 2009, menționează despre Nicolae Crevedia că aduce spiritul de țaran printre intelectualii din Capitală (p. 502). Mai mult, consideră că poezia scriitorului influențată de Arghezi decât curentul de la Gândirea. Ion Rotaru concluzionează despre poezia lui Nicolae Crevedia: “Poetul produce o poezie inedită, puținel grav, umoristică, moromețiană”.

Prof. univ. dr. Ștefan Păun

INDEPENDENȚA
ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*